

1

Sötét a város, ráfeküdt az éj.
Más tájakon kalandoz a hold,
S a csillagok behunyták
Arany szemeiket.
Olyan fekete a világ,
Mint a kibérlett lelkiismeret.

Egyetlenegy kicsiny fény
Csillámlik ott fönn a magasban
Bágyadtan s haldokolva,
Mint a beteg merengőnek szeme,
Mint a végső remény.

Padlásszobának halvány mécse az.
Ki virraszt ott e mécs világa mellett?
Ki virraszt ott fönn a magasban?
Két testvér: a nyomor és az erény!

Nagy itt, nagy itten a nyomor,
Alig hogy elfér e kicsiny szobában.
Kicsiny szobácska, mint a fecskefészek,
S a fecskefészeknél nem díszesebb.
Kietlen, pusztá mind a négy fal,
Azaz hogy pusztá volna, ha

Ki nem cifrázta volna a penész,
S csikosra nem festette volna az
Eső, mely a padláson át befoly...
Aláhuzódik az
Eső vastag nyoma,
Mint gazdagok lakában
A csengetyűzsinor.

A lég olyan nyomasztó
A sóhajoktól s a penész szagától!
A nagy urak kutyái tán,
Amelyek jobb tanyához szoktanak,
Eldöglenének e helyen.

Fenyőfaágy, fenyőfaasztal,
Mely a zsidvásáron sem kelne el,
Az ágy lábánál egy vén szalmazsák
S az asztal mellett egy pár szalmaszék
S az ágy fejénél egy szuette láda,
Ez a szobának minden bútora.

Kik laknak itten?
A lámpa fáradt pislogása mellett
Küzd a homály és fény... az alakok
Mint álmokképek el vannak mosódva
S a félsötétben félig rémlenek.

A mécs világa csalja a szemet?
Vagy e földél alatt lakók mind

Oly halványak valóban,
Oly kísértetszerűek?
Szegény család, szegény család!

Az ágy fejénél ül a lán
Csecsemőjével az anya.
Boldogtalan kis csecsemő!
Rekedt nyögéssel szíja, szívogatja
Anyjának száraz emlejét,
S hiába szíja.
Az asszony elgondolkodik,
S fájók lehetnek gondolatjai,
Mert mint megolvadt hó a házereszrül
Sűrűn omolnak könnyei,
Omolnak végig arcán
A kisdud orcájára le...
Vagy tán nem is gondolkodik,
Csak megszokásból, öntudatlanúl
Szakadnak a könnyek szeméből,
Mint a sziklából a patak?

Idősebb gyermeke,
Istennek hála, alszik
(Vagy csak alunni látszik?)
A fal mellett a nyoszolyán,
Mely földve durva lepedővel,

Amely alól kikandikál a szalma.
Aludj, kicsiny fiú, aludj,
S álmodj aszott kezedbe kenyeret,
S álmad királyi lesz!

Egy ifju férfi, a családapa,
Az asztalnál sötét homlokkal ül...
Tán e homlokrul árad a ború,
Mely a szobát betölti?
E homlok egy egész könyv, amibe
A földnek minden gondja van beírva:
E homlok egy kép, melyre miljom élet
Insége és fájdalma van lefestve.
De ott alatta a sötét homloknak
Két fényes szem lobog,
Mint két bolyongó üstökös,
Mely nem fél senkitől,
S melytől mindenki fél.
Tekintete
Mindig messzebb, mindig magasabbra száll,
Mig elvesz ott a végtelenben,
Mint a felhők között a sas!

2

Csendes kívül a nagyvilág,
Csendes belül a kis szoba,
Csak néha sóhajt kinn az őszi szél,
Csak néha sóhajt ott benn az anya.

A kisfiú halkán fölül az ágyon,
Falhoz támasztva bágyadt tagjait,
S rimázkodólag, mintha temető
Földéből jőne a hang, így susog:
„Apám, ehethném!
Erőködöm, hogy elaludjam,
Erőködöm, de el nem alhatom;
Apám, az éhség fáj, adj kenyeret,
Vagy csak mutasd meg, az is jólesik.”

„Várj holnapig, kedves kicsiny fiam,
Várj holnapig, holnap kapsz kenyeret,
Kakastejjel sütött fehér cipót.”

„Inkább ma száraz barna kenyeret,
Mint holnap lágy fehér cipót, apám,
Mert holnapig meghalhatok,
Meg is halok, tudom...”